

1. Doelstelling

Op basis van de waarnemingen die verzameld worden via deze telmethode kan voor het telgebied een inschatting gemaakt worden van het aantal koppels van patrijs in het voorjaar.

Het telprotocol met gebruik van de applicatie is inhoudelijk bijna hetzelfde als het telprotocol op papier (bijlage 1). De tekst in deze bijlage is beter afgestemd op het gebruik van de applicatie. De volledige handleiding voor het gebruik van de applicatie is terug te vinden op de website: <https://www.natuurenbos.be/dossiers/patrijs>

Door rechtstreeks in het veld te tellen met de app voorkomt u digitalisatiefouten en moet u bovendien minder gegevens handmatig invoeren.

Let op: bij het openen van de app wordt u gevraagd om uw locatie te delen. U dient dit toe te staan om de app te kunnen gebruiken. Zonder locatietoestemming is tellen via de app NIET mogelijk.

2. Methode

2.1. Periode

De periode voor het uitvoeren van de tellingen loopt van 15 januari tot en met 31 maart. Bij koude winters zal de koppelvorming later optreden en is het beter de tellingen later te laten starten.

2.2. Aantal telronden

Om alle patrijzen in uw jachtterrein goed in kaart te brengen, adviseren we om de telling 4 keer uit te voeren om de kans op patrijzen waar te nemen te verhogen. Het blijft echter de keuze van de teller om te bepalen hoe vaak er geteld wordt op een bepaald telpunt. Let op: aangezien niet alle patrijzen waargenomen zullen worden tijdens een telling, zal u bij slechts één telling de werkelijke stand onderschatten. Daarom raden we aan om zeker in gebieden met lage dichtheden 4 tellingen uit te voeren.

Deze telronden worden verspreid over de gehele telperiode (15 januari - 31 maart), waarbij tussen de verschillende telronden minstens 5 dagen liggen. Bij langdurig slechte weersomstandigheden kan het nodig zijn om van deze 5 dagen af te wijken.

2.3. Tijdstip

De roepactiviteit van patrijs is het hoogst bij zonsopgang en in de avondschemering. Patrijzentellingen worden daarom idealiter uitgevoerd vanaf 45 min voor zonsopgang (wanneer er voldoende licht is om individuen te onderscheiden) tot twee uur na zonsopgang of vanaf twee uur

voor zonsondergang tot maximaal 45 min na zonsondergang (wanneer er onvoldoende licht is om individuen te onderscheiden). Algemeen wordt aangenomen dat tellingen voor patrijs beter 's avonds dan 's ochtends worden uitgevoerd. Ook het effect van geluidsnabootsing is dan groter.

2.4. Weersomstandigheden

De tellingen worden het best uitgevoerd bij rustig, droog, zonnig en relatief warm weer met goed zicht. Mooi weer na enkele slechte dagen levert vaak ideale omstandigheden op. Tellingen worden afgeraden bij zware regenval, koude (temperatuur onder 0°C), sterke wind (hoger dan windkracht 3 Beaufort: opwaaiend stof, vlaggen wapperen, bladeren bewegen steeds) of mist met zicht van minder dan 300m. De roepactiviteit en zicht- en hoorbaarheid van de patrijzen zal dan sterk verminderen. Ochtendtellingen in het vroege voorjaar (bij stevige nachtvorst) worden ook afgeraden, aangezien patrijzen pas roepen als ze voldoende opgewarmd zijn. Bij langdurig slechte weersomstandigheden heeft tellen bij slecht weer de voorkeur boven niet tellen.

2.5. Telpunten

Voor een correcte verwerking van de gegevens is het belangrijk dat we weten waar u als teller exact stond bij de uitvoering van de telling. Daarom werken we met telpunten. Wanneer u via de app een waarneming opslaat, wordt uw locatie op dat moment automatisch geregistreerd als telpunt. Op de locatie waar u zich op dat moment bevindt verschijnt vervolgens een telpunt op de kaart in de app. Zo ziet u bij een volgende telronde meteen op welke locaties u al heeft geteld. Afhankelijk van de weersomstandigheden en de omgeving draagt het geluid ongeveer 200 m ver. Sommige landschapselementen beperken de zichtbaarheid of zijn moeilijk doordringbaar voor geluid (bijvoorbeeld landbouwloodsen en bossen). Voorzie dan een bijkomend telpunt.

Door met de app te werken moet u dus niet op voorhand alle telpunten voorbereiden en hoeft u tijdens de telling geen telpunten aan te duiden. Deze informatie verzamelen we automatisch via uw mobiel. **Belangrijk: u dient uw locatie verplicht te delen bij gebruik van de app.**

Wilt u uw telroutes op voorhand plannen? U kunt vrijblijvend telpunten vooraf toevoegen of verwijderen. Bevindt u zich in het veld op minder dan 10 meter van een telpunt, dan selecteren we dit telpunt automatisch als uw huidige locatie.

2.6. Telduur per telpunt

Per telpunt wordt gedurende 1 minuut het geluid van een roepende haan afgespeeld. Speel de roep gedurende 15 seconden af in één richting en draai vervolgens 90°, zodat het geluid in alle vier de hoofdwindrichtingen verspreid wordt. Stop onmiddellijk met het afspelen wanneer een patrijs reageert op het geluid. Wacht na het afspelen van het geluid 1-2 minuten en kijk goed rond met de verrekijker. Zeker op het einde van het seizoen zullen de koppels minder terugroepen, maar reageren ze soms wel door hun kop omhoog te steken boven de dekking. Niet alle koppels reageren op het geluid, waardoor extra aandacht voor het afspeuren van het terrein met de verrekijker een must is.

Voor elke waarneming wordt het beginuur automatisch opgeslagen van uw mobiel, op voorwaarde dat u de waarneming opslaat. **Let op: het delen van gegevens is verplicht bij gebruik van de app.**

Verplaats je na het rondkijken met de verrekijker naar de volgende locatie. Na het afspelen van het geluid wordt het afgeraden om het geluid opnieuw af te spelen om verstoring te vermijden.

Omdat solitaire hanen aangetrokken kunnen worden door het geluid, wordt in het geval van een hevige reactie van een solitaire haan aangeraden geen geluid af te spelen bij een telpunt dat op 400 meter of minder gelegen is van het vorige telpunt. Start dan onmiddellijk met het afspeuren van het terrein met de verrekijker gedurende 1-2 minuten.

2.7. Waarnemingen noteren

Waarnemingen omvatten zowel patrijzen die reageren op het geluid, alsook patrijzen die spontaan roepen en patrijzen die enkel op zicht waargenomen worden. Niet enkel patrijzen die reageren op het afspelen van het geluid worden dus genoteerd. In de app voorzien we de functie 'telling starten'. Met deze functie kan u waarnemingen registreren. U plaatst de waarneming op de kaart en selecteert vervolgens koppel, solitair, groep, onbekend of geen waarneming en slaat de waarneming op. Bij het opslaan van de waarneming, wordt op de plaats waar u zich op dat moment bevindt een telpunt aangemaakt (zie 2.5).

Om de juiste berekeningen te kunnen maken moet u exact doorgeven wat u ziet. Als u maar één patrijs ziet op de plaats waar u vorige keer een koppel zag, geeft u één patrijs in. Ook als u niets waarneemt op een telpunt, moet u dat zeker doorgeven.

Bij het waarnemen van een aantal patrijzen samen is het belangrijk om in te schatten of het een groep patrijzen betreft, dan wel een (of meerdere) koppel(s) aangevuld met een of meerdere niet gekoppelde patrijzen. Het observeren van het gedrag en de situatie kan hierbij helpen. Zo kan een solitaire haan zich op enkele meters bevinden van een koppel, terwijl drie patrijzen ook samen kunnen foerageren dicht bij elkaar als groep.

Bij het registreren van de waarnemingen is het belangrijk om dubbeltellingen te vermijden. Bij een vermoeden van dubbeltellingen mogen die niet geregistreerd worden op de kaart. Registreer in dat geval enkel de eerste locatie van de waarneming.

2.8. Verplaatsingen tussen telpunten

Best worden telroutes bepaald die door één teller gedurende één telronde bezocht kunnen worden. Het is aan te raden om elke telronde te laten starten op het eindpunt van de vorige telronde. Op die manier worden de telpunten de ene keer vroeg in de telronde en de andere keer laat in de telronde geteld.

Indien u tijdens het verplaatsen patrijzen waarneemt, registreert u de waarnemingen in het veld via de app volgens de richtlijnen zoals beschreven in 2.7.

2.9. Telgebied

Het tellen kan individueel uitgevoerd worden. De teller kan zich eventueel laten vergezellen door een extra teller. Meer dan 2 tellers is niet toegestaan om de verstoring tot een minimum te beperken.

Het is niet verplicht om gebiedsdekkend te tellen. Elke WBE bepaalt immers zelf welke zones binnen het werkingsgebied worden geteld. Elke telronde duurt idealiter 2u45 minuten (zie 2.3). Als teller kiest u zelf hoe vaak er bij een telpunt geteld wordt.

Let op: voor zones die niet geteld worden, gaan we ervan uit dat er geen patrijzen aanwezig zijn.

2.10. Benodigde materiaal

Benodigheden voor het uitvoeren van de tellingen met de applicatie:

- Uw smartphone of tablet
 - Zorg ervoor dat de batterij voldoende is opgeladen.
- Een activatiecode
- Een toestel om de roep van patrijs af te spelen. Als maatstaf voor de geluidssterkte kan een draagwijdte van 200 m in open landschap gekozen worden en de geluidssterkte van de geluidsnabootsing kan hierop afgestemd worden. Hoewel toestellen beschikbaar zijn met een grotere geluidssterkte, wordt het gebruik ervan afgeraden omdat dit mogelijk een te sterk verstoring effect zou kunnen hebben.
- Het standaardgeluid dat beschikbaar is op de website <https://www.natuurenbos.be/dossiers/patrijs>
- Een verrekijker om het aantal individuen te kunnen tellen en om de omgeving af te speuren.

2.11. Resultaat van de telronde

Aan het einde van de telronde ziet u:

- De waarnemingen aangeduid volgens bovenvermelde codes (zie 2.7)

U kan via de app tellingen ingeven tot en met 31 maart. Het verzamelen van de data met een app helpt om de gegevens op een uniforme wijze te verwerken en de standaardisatie te waarborgen.